

Scutus curvatus

Edinrat

A somogyi "szentes" emberek, híres búcsújárók sorát a mesztegnyői Bakos Jánossal kezdjük. Személyéről, alkotó munkájáról a fogadott fia-Wittenberger János, és családja-társaságában faggattuk őket és az ott lévő idősebbeket. A fogadott fiú Mohácson született 1908-ban, és 1934-ben került a Bakos-családhoz, s családjával együtt gondozta az idős, környékszerte leghíresebb búcsújáró énekszerzőt.

Bakos János 1869-ben született Segeden/az akkor Felősegeden/. Már ez a körülmény is meghatározta az akkor fiatal emberke életszemléletét, célkitűzéseit, a Szűzanya iránt érzett áhitatos szolgálatot. Már fiatalkorában végig élte a nagyhirű kegyhely minden olyan látvány-és szellemadta élményét, ami természetes velejárója a zarándokhelyeken történeteknek, s ez a körülmény meghatározta a további életszemléletét, gyakorlati tevékenységét. Számtalan valóságos füzetcskét szerkesztett és adott ki, melyekben talánunk a korra jellemző ima és ének anyagokat. Legfőbb érdeme ezen felül az, hogy sokat maga írt. Ezekből kívánunk néhányat közreadni.

Néhány szót még Bakos János életéről! Első felesége Pap Mária volt, akitől egy lányuk született, de az meghalt 18 éves korában; második felesége-Ivók Anna-szintén meghalt. E tragikus körülmények még inkább kihatottak életvitelére, csak a hitéletnek szentelte munkálkodását, egészen élete végéig, de gyakorlatilag 1936-ig tudot búcsújárókat vezetni, mert mint a szénéryri Németh Józsefné mondotta: "...usszoktam hinni, hogy sógorbácsi...nagyon fájdalmas lábai voltak, de amíg lehetett minden búcsun od vót, ...sok úgy vót neki leírval, gépelve...a lapokat ottan osztogatta csekélségér.. osztanég én vótam otthun az előénekes is..Maga éneküte és megtanított bennünket is a záriájára, pl.Segesdi kápolna fel van ékesidve... Elhagyott árvák, szomorú özvegyek....Árvák, ne sirjatok, nem hagy szü Mária...stb.Mire mi odaértünk, má várt bennünket a kápolnáná.. mindig monta, hogy, megá' öcsém, maj én!..hát gyönyörűeket tudott!"-

Elsősorban Segesdre, Andocsra, Máriagyüdre, Bucsúszentlászlóra, Turbékra vezetett zarándokmenetet^h/később már lábfájása miatt vonaton ment/, de az ország minden kegyhelyén is megfordult. Szerzői módszeréről így nyilatkoztak a család és az egybegyültek: "Hatalmas nagy termetű, de nagy hangú volt, akkora volt, mint egy kántornak ..a zénekeket maga írta és bevitte Marcaliba a kanonokhoz, aki jóváhagyta... kb. hatezer énekot nyomtatott ki a marcali nyomdában... amikor árugatta a füzeteket^x, a nép körülvette és egész nap azt éneküték... a nép meg űvítte haza és otthon is éneküték ... a templomba is előnekes vót, az asszonyok utána éneküték sokszor... vót itte verem, pinceféle, s oszt oda lehuzódott és ott próbáta ki az^x énekjeit... nála vót a "rózsafüzér-bokor", tizenöten vótak, s nála szokták cseréni a "titkokat", a képeket... még Máriacellbe is vót"

Szinte felesleges kommentárt füzni az idézett véleményekhez.

A továbbiakban bemutatjuk azon énekek egy részét, amit énekeseink maguk énekeltek Bakosnak mondott szerzeményként, valamint olyanokat, amelyek az általa kiadott és szerkesztett ponyvanyomtatványokban jelentek meg; ezek egy részét valóban ő írta, másokat részben a többi somogyi és más táj hasonló szerzőitől vett át. Az itt nem közölt kiadvány-szerzeményeit/hasonlóan megyénk többi "szent" embereink^k szöveg^{ei}mel^l/ a megfelelő függelékben tesszük közzé, feltüntetve az évet, kiadót és a ponyva címét.

A somogyi énekszerzők egyes darabjait -elsőstrófásan- dallammal is közöljük, mind a főszövegeinknél, mind a függelékben vagy példatárban/amennyiben ezt a terjedelem lehetővé teszi/. Azokat az énekeket, köszöntőket, amelyek nem szimmetrikus szakokból állanak, azoknak^k teljes dallamát is közzétesszük.

Elsőben azokat az énekeket olvashatják, amelyeket falujában, Mestegnyőn énekeltek búcsújáró asszonyaink, majd néhányat azok közül, amelyek kiadványaiban jelentek meg.

Bukos János

D

Üdvözlégy keserves, fájdalmas Szüzanyám,
Kinek a hegyes tőr szivét átaljárta,
Majd leszakad szivünk fájdalmas Szüzanya,
Mert szent fiad tartod szüz öledben halva.

Jaj, mi sok bus könnyek hullnak szemeidből,
Keserves fahászok jönnek szent szivedből,
,Ó, van-e ojjan sziv, aki most nem sirna,
Van-e ollan lélek, ki téged nem szána.

Csak egy szent fiad volt, az is megöletett,
A magas keresztre fel is feszítettett,
Ó, sok édesanyák, akik engem láttok,
Ijjen nagy bánatban, kérlek, ne hagyjatok.

Ó, szomorú anya, de gyászba borulál,
A nagy árvaságra elmaradtál,
Az árva-könyeret te is megkóstoltad,
A szegény árváknak örömvél nyujtottad.

Ne sirjatok árvák, él még Szüzanyátok,
Örömré fordítja nagy szomorúságtok,
Kérünk ,ó, Mária, fájdalmas Szüzanya,
Tekints le a mennyből tisztellő nyájadra.

L. Vally 80. n. változatok
H. Károlyi Zsuzsanna, más dala

-
Szép örömnapp virradt ránk,
Meggzületett Szüzanyánk,
Szent Annának áldott méhe,
Gyümölcsöt hozott.

Bölcsőjénél Joákhimmal
Hón imádkozott.

Mint harmat a virágra,
Ugy jött a Szüz világra,
Minden buzgó kereszténynek
Szive gerjede.

Szűz Mária születésén

Vigan zengedez.

Angyalok énekölnek,

Bölcsődalt a szent Szűznek,

Mi is buzgón énekeljünk

Szű Máriának.

Dicséretet az Ur Jézus

Édesanyjának.

Üdvözlégy Szűz Mária,

Egekenek királynéja,

Áldott legyen az ~~án~~nap is,

„Ejjen születted,

Mikor drága Kisasszonyunk

Világra jöttél.

Mesztegyő, Benke Jánosné, 1903

Az énekeket Jáger Mártának Bakos János szerzeményeként énekelte
énekesünk.

Angyalok énekölnek,
Bölcsőt ad a szent Szűznek,
Mi is buzgón énekeljünk
Szép Máriának,
Dicséret az Ur Jézus
Édesanyjának.

Üdvözlégy szűz Mária,
Egeknek királnéja,
Áldott legyen az ~~az~~ az ~~az~~nap is,
Mejjen születttél.
Mikor drága kisasszonyunk
Világra jöttél.

Mesztegyő, Tombor Jánosné, 1903.

Ez a népének mind szövegében, ~~mond~~ dallamában a népszerűsége mutat. Több helyen és hasonló változatokban fordul elő megyszerte és ponyvákön egyaránt, s így Bakos Jánosnál is. -Az énekeket Mesztegyőn Bakos János szerzeményeként énekeltek nemrégiben is. Ezt azonban nem tartjuk valószínűnek, hiszen szövegváltozataival már a 17. században is találkozunk/ami természetesen nem mond ellent a népi eredetnek, sőt: mi is úgy váljuk, hogy a későbbi nyomtatványokba is népéneként került bele; a somogyi énekszerzők - mint az már jeleztük máshol is - bizonyos módosításokat végeztek a régi szövegeken, s így strófacserék, szövegbetoldások révén/vagy éppen azok elhagyásával/ujjabb változatként a saját nevük alatt jelentették meg gyakran a már általuk is olvasott ~~vagy~~ hallott énekeket. -Lényeg, hogy a nép ily formában is továbbélte napjainkig. Adallamot népünk mindig a maga kedvelt nótájára énekelte, s így valóban előfordul, hogy az azonos szöveget más-más dallammal találjuk meg; sőt: egészen újonnan szerzett nótával is találkozunk egyéb énekekinknél, amit ténylegesen a nép által megnevezett búcsújáró-szerző alkalmazott az ismert szövegre/ezért tulajdonítják neki az éneket/.

D
Üdvözlégý keserves fájdalmas Szüzanyánk,
Kinek a hegyes tör szivét átáljárta,
Majad leszakad szivünk fájdalmas Szüzanya,
Mert szent fiad tartod szüz öledben halva.
Jaj, mij sok bus könnyek hullanak szemebööl,
Keserves fohászok jönnek szent szivedböl,
Ó, van-e ojjan sziv, aki most nem sirna,
Van-e ollan lélek, ki téged nem száanna.

Csak egy szent fiad volt, sz is megölett,
A magas körösztre fel is feszítettett,
Ó, sok édesanyák, akik angem láttok,
Ijjen nagy bánatban, kérlek, ne hagyjatok.

Ó, szomorú anya, de gyászba borultál,
A nagy úrvaságra te is elmaradtál.
Az árva kenyeret te is megkóstoltad,
A szegény árváknak örömmal, nyujtottad.

Ne sirjatok árvák, él még Szüzanyátok,
Örömmre fordítja nagy szomoruságtok,
Kérünk ó, Mária, fájdalmas Szüzanya.
Tekints le a mennyböl tisztelő nyájadra.

-
Szép örömnap virradt ránk,
Meggszületett Szüzanynk,
Szent Annának áldott méhe,
Gyümölcsöt hozott,
Bölcsőjénél Joákhimmal
Hón imádkozott.

Mint harmat a világra,
Minden buzgó, keresztények
Szive gerjedez,
Szüz Mária születésén
Vigan zengedez.

Itt is hangsúlyozzuk azt az észlelésünket, hogy: 1./a népelemek legtöbbjét különböző tájakon/sőt faukban/ más-más énekekre éneklik énekeseink; 2./legtöbb esetben a saját nevük alatt közölt szövegek nem a füzetet összeállító, összeszerkesztő alkotásai; 3./sokszor keverik az egyes énekfajtákat/típusokat/ más alkalmi énekek strófáival, így találkozunk hol bővített, hol rövidebb változatokkal; 4./az alaposabb, műveltebb paraszt-szerzők néha alkalmazták az archaikus énekek szövegét is, s mindegy becsempészik saját "alkotásaik" közé stb.

Ezek után azt mondhatjuk, hogy pl. a Bakosnak tulajdonított somogyi énekek egy része nem tőle származik, s a fenti ének bizányára nem az ő alkotása, hiszen több száz nyomtatványunk van, amelyekben egy-egy ének megtalálható. Jelen énekünk szintén megtalálható, pl. Volly gyűjteményében is⁰⁰, de annak rövidített változata, s dallama is más.

A továbbiakban a Bakos-féle füzetekből mutatunk be néhányat, köztük olyanokat is, amelyek feltehetően tőle származnak.

Mária ének

Irtta: Bakos János/Mesztegyő/. - Marczali könyvnyomda

Ének bucsujárásra.

Dallama: Menj el, menej el, oh Gábréel,

Oh Mária Jézus anyja esedezzel érettünk!

Szent fiadnál, a Jézusnál, légy erős segítségünk!

Mária, Mária, oh Mária segits!

◊Mennyeországnak királynéja esedezzel érettünk,
Angyaloknak nagyasszonya, légy erős segítségünk...stb.

Oh, Mária, ékes rózsa, esedezzel érettünk,
Atya Istennek leánya, légy erős segítségünk...stb.

Tiszta szüzek szüz virága, esedezzel érettünk,
Szentlélek Isten arája, légy erős segítségünk...stb.

Minden szentek koronája, esedezzel érettünk,
Szentháromságnak tárháza, légy erős segítségünk...stb.
Üdvözlégy, oh Isten anyja, esedezzel érettünk,
Magyarország patronája, légy erős segítségünk...stb.
Oh, Mária dicsőségben, esedezzel érettünk,
Réged kérünk inségünkben, légy erős segítségünk...stb
Örömünkben, keservünkben esedezzel érettünk,
Dicső királyi székedben légy erős segítségünk...stb
Minden jertünkben, keltünkben esedezzel érettünk!

-

Szüz Mária Éneke.

A Felsősegédi kápolnában,
Meggyulladt a gyertya önmagában,
Világosított szüz Máriának,
Tiszteletet tett Hézus anyjának.
Csodálkoznak mennyben az angyalok,
E kis kápolnához leszállanak,
Látják a gyertyákat, hogyan égnek,
Szüz Máriának köszöntést tesznek.
Siessétek ide már bünösök,
E kis kápolnához összejöttök,
Nézzétek a gyertyák hogyan égnek,
Mennyből az angyalok ide jöttek.
E kis kápolnánál két csoda van,
Az egyik sereg szent angyalokból van,
Nézik a gyertyákat hogyan égnek,
Szüz Máriának köszöntést tesznek.
Szüz Máriának úgy van öröme,
Ha megtiszteli a bünös népe,
Sok szomorú szívet oda visznek,
Szüz Anyánktól vigasztalást nyernek.

E kis kápolnába, ha bemegyünk,
Szűz Mária, Anyánk téged kérünk,
Szomorú éneket zengedezünk,
Szűz Mária téged köszöntünk.

Eljöttünk már e kis kápolnához,
Szűz Mária szent oltárához,
Nézzünk Jézus anyja szentképére,
Most mi itt bűnösök essünk térdre.

Térdre esünk Mária képénél,
De a szívem retteg és nagyon fél,
Szememet nem merem felemelni,
Mária szent képét megtisztelni.

Meggyulladt a gyertya e szent képénél,
Kit már régen a bucsus nép szemlél,
Összegyűltek ide nagy gereggel,
Szűz Máriának tiszteletére.

Siessetek ide már bűnösök,
Oltalom várához összejöttök,
Köszöntést tegyünk szűz Máriának,
Szent képénél midőn már megállunk.

Dicsértessék Mária szent képe,
E kis kápolnának ékessége,
Dicsérd szívem, lelkem e szép rózsát,
E kis kápolnában szűz Máriát.

E kis kápolnának ékessége
A szűz Máriának kegyes képe,
Jertek ide hitek megtisztelni,
Mária szent képét köszönteni.

Köszöntünk tégedet, oh Mária,
Tiszta szívből kérünk Jézus anyja,

Bűnös fiad, lányod térden állunk,
Jézus szent fiadhoz folyamodunk.

Hozzád fohászkodunk szüz Mária,
Angyaloknak királyné asszonya,
Te vagy bűnösöknek pártfogója,
Minden betegségnek gyógyítója.

Gyógyíts meg engemet szüz Mária,
E bűnből téríts ki Jézus anyja,
Jézus szent fiadhoz, hogy mehessünk,
Királyi székedtől el ne essünk.

Elestem a bűnben kegyes anyám,
Ki lésszen pártfogóm szüz Máriám,
Benned vagyok minden bizodalom,
Jézus szent fiadnál maradásom.

Mária, szüz anyám, téged kérlek,
Ne hagyj el engemet bus gyermekedet,
Dicsérem és áldom szent nevedet,
Köszönöm anyai kegyelmedet.

Szomoruan nézek szentképedre,
E kápolnának ékességére,
De örömmel betellett a szívem,
Szüz szent palástoddal, mert te befedtéd.

Gábrriel angyalnak köszöngése
Leszállot Máriának szívébe,
Hogy szentséges fiát szüz méhében,
Ki a bűnösöket megváltotta.

Megváltott bűnösök azon kérjük,
Utolsó szavunkkal megtiszteljük,
Ez lésszen az énekemnek vége,
Dicsértessék az Ur Jézus neve. Amen. x

Mária ének.

Oh keserves Anya, szép szüz Mária,
Tehozzád fordulunk egek asszonya,
Oh keserves szüz Mária,
Ne siránkozz ily zokogva.

Hogy szentséges fiad tőled bucsuzott,
Nagy keserves bánat téged elnyomott,
Oh keserves.....stb.

Getsemani kertben hogy imádkozott,
A mi bűneinkért vérrel izgadott,
Oh keserves..... stb.

Az átkozott Judás, hogy elárulta,
A pogány zsidóknak kezébe adta,
Oh keserves..... stb.

Éilátusnak, hogy ő az udvarába,
Bevitették az ő törvény házába,
Oh keserves..... stb.

A nagy szenteciját, hogy kimondották,
Hogy felfeszítsék, azt kiáltották,
Oh keserves szüz Mária,
Ujul szived nehéz kinja.

A tövis koronát fejéfe tették,
És vörös bársonyba fel öltöztették,
Oh keserves szüz Mária.....stb.

Keresztfát szantséges vállára tették,
Kálvária hegyre őtet kísérték,
Oh keserves..... stb.

Kálvária hegyre hogy elérkezett,
Kegyetlen szegekkel hozzá szegezték,
Oh keserves..... stb.

Fölemelt keresztén fejét lehajtja,
Ő szentséges lelkét atyjának adta,
Oh keserves..... stb.

Nagy szentséges teste levetett,
És uj koporsóba eletemetett,
Oh keserves szüz Mária,
Elmult fiad nehéz kinja.

Ő föltámadását kijelentette,
Mária Magdolnának kertész képében,
Oh keserves szüz Mária,
Elmult fiad nehéz kinja.

-

Legujabb Mária énekek.

Szerkeszti és Madja Bakos János, Mesztegnyőn.-Egyházi jóváhagyással.
Mencali könyvnyomda./a 3-6.oldalig hiányzik/.

Ének fájdalmas szüz Máriához.

Beborultak már az egek,gyászolnak a csillagok,
De szomoru mindenféle,sirnak a szent angyalok,
Mi is sirjunk gyász könnyeket,
Szívünkre vegyük ezeket,
Getszemáni kertben Jézus vérrel veritékezett,
Jaj de sok jakkiáltásunk tenger sok vér kifolyása,
Szüz Mária te országod ez a kis Magyarország.
Óh,de szomoru gyász virág,tán nem jó viz locsolta,
Herved,minden gallyai mind el vannak száradva,
Szüz Mária lovsolgatja,
Könnyeivel,áztatja,
Egész világ büneiért Jézust megostorozta,
Óh,kegyelemnek fürdője,fájó szívünk enyhítője,
Szüz Mária te országod ez a kis Magyarország.

Szüz Mária a szent fiát halva tartja ölében,
A keresztről levetett fájdalomak tengerében,
Jaj, szent fiam, hova legyek,
Árvaságomban mit tegyek,
A bánatnak tengerében merült el az én szívem,
Jaj de sok jajkiáltások szent fejedne lehajtása,
Szüz Mária, te országod ez a kis Magyarország.

Nem volt halotti köntöse a drága ur Jézusnak,
Édesanyád fátyolával borítja be arcodat,
Sem a harangok nem szóltak,
Azok is téged gyászoltak.....

Kár, hogy a legnépszerűbb és egyben a legváltozatosabb szöveggel megtalálható énekünkben csak az alábbi szövegtöredék maradt meg a Bakos-féle füzetből: Köszönteni jöttünk, óh Mária.....

Akik hozzád jöttünk, óh Mária,
Alázattal kérünk, Krisztus anyja,
Köszöntünk tégedet Mária,
Mária Ur Jézus szent anyja,
Ur Jézus szent anyja,
Angyalok királyné asszonya.

Mennybe menésedért óh, Mária,
Koronázásodért Krisztus anyja,
Köszöntünk tégedet Mária,
Mária, Ur Jézus szent anyja,
Ur Jézus szent anyja
Angyalok királyné asszonya.

Gábor arkangyal azt mondja:
Te lennél Jézusnak szent anyja,
Angyalok királyné asszonya. Amen.

Ének Mária születése.

Daláama: Minden hivek jójjetek...

Szép örömnep virradt reánk,
Meggzúletett szüzanyánk,
Szent Annának áldott méhe,
Gyümölcsöt hozott,
Bölcsőjénél Joakimmal hön imádkozott.

Mind harmat a virégre,
Ugy jött a szüz világra,
Minden buzgó keresztények
Szive gerjedez,
Szüz Mária születésén vigan zengedez.

Angyalok énekkelnek
Bölcsődalt a szent szüznek,
Mi is bugón énekeljünk szüz Máriának,
Dicséretet az Ur Jézus édes anyjának.

Üdvözlégy szüz Mária,
Egeknek királynéja,
Áldott legyen az nap is melyen születted,
Mikor drága kisasszonyunk világra jöttél.

Örülj föld árva fia,
Meggzúletett Mária,
Gyümola lett a szegénynek és szomorunak,
Megsegíti azokat kik őhozzá futnak.

Jójjetek szomorunak,
Kiket csapások sujtnak,
Oltalomra találtok, csak imádkozzatok,
Bizalommal Máriához fohászkodjatok.

Jójjetek bus özvegyek,
Könnyeket itt ejtsetek,

Mária az özvegyeket megvigasztalja/Fájó szivük jajpanaszát ő meghall-
gatja. 14

Más helyen is **és**óvátettük azt az országosan is elterjedt énekszerzői gyakorlatot, hogy egymás szövegeit átvették közlésre, vagy rövidítve, vagy éppen kibővítve. A lenti kiadvány éneke azt is bizonyítja, hogy a "szerző" még önmagához viszonyítva is módosít előző énekanyagán. Az előbb olvasható ének egy következő kiadványában így alakul Bakosnál.

Kisasszony napi énekek.

Szerkeszti és kiadja Bakos János, Mésztegyőn.

Szép, örömnapp virradt ránk, megszületett szűz Anyánk,
Szent Annának áldott méhe gyümölcsöt hozott,
Bölcsőjénél Joákhimmal hőn imádkozott.

Mint harmat a világra, úgy jött a szűz világra,
Minden buzgó keresztények szive gerjedez,
Szűz Mária születésén vigan zengedez.

Angyalok énekelnek bölcsődalt a szent szűznek,
Mi is buzgón énekeljünk szűz Máriának,
Dicséretet az Ur Jézus édes anyjának.

Üdvözléhy szűz Mária egeknek királynéja,
Áldott legyen az a nap is melyen születted,
Mikor drága Kisasszonyunk világra jöttél.

Angyalok ékessége világ gyönyörűsége,
Menyországnak szeplőtelen szép királynője,
A mi beteg szívánknak megorvoslója.

Libanoni cédrusfa, menyországnak ajtaja,
Tárd ki védő karjaidat pártfigásunkra,
Jöjj el, jöjj el, segíts minket, jajszavainkra.

Örülj föld árva fia, megszületett Mária,
Gyámola lett a szegénynek és szomorúnak,
Megsegíti azokat kik őhozzá futnak.

Jöjjetek szomorúak kiket csapások sújtnak,
Oltalomra találtok csak imádkozzatok,
Bizalommal Máriához fohászkodjatok.

Jöjjetek bus özvegyek könnyeket ne ejtsetek,
Mária az özvegyeket megvigasztalja,
Fájó szívük jajpanaszát ő meghalgtatja.

Árvák ide jöjjetek, ő megszanja könnyetek,
K₁nek apja anyja már a temetőben van,
Forduljon a szűz anyához s édes anyát kap.

Kiket bubánat hervaszt, kiket betegség sorvaszt,
Borúéjon le könyörögve szűz Máriához,
Sebeire a szűz anya gyógyító irt hoz.

Magyrok kik zokogtok, hazátokért busongtok,
Szűz Mária a magyarok Védőasszonya,
Jertek hozzá, szép hazánkat Ő visszaadja.

Üdvözlégy~~k~~ Kisasszonyunk bajainkban gyámolunk,
Hallgasd meg kik bizalommal hozzád fordulunk,
Buzgón kérünk, ajánlj minket az Ur Jézusnak.

Ha elközelg halálunk, anyánk Te légy mentsvánk,
A halálos ágyon te fogd be szemeinket,
A végső nagy halálharcban segíts bennünket.

Ha sirba dönt a halál szólj mellettünk fiadnál,
Segíts minket menyországba fel nagy öröme,
Hogy dicsérhessünk téged az égben örökre.

Az előtte lévő énekhez viszonyítva ez utóbbi éppen a duplájára duz-
asztott/ill. 15 strófás lett/. A strófabővüléseknek nemcsak azt a mód-
ját láthatjuk itt, hogy más énekekből átvett szakokat, sorokat toldott
be előző énekéhez viszonyítva, hanem azt is láthatjuk, hogy az első sor
eredetileg két hétszótagszámú sorából ez utóbbi éneknél /7+7/ kétszer
hetes felezőrímes egy sor keletkezett, s így egy-egy versszak három
sorból áll. Az előző éneknél egyéb szerkezeti beosztás is megfigyelhető.

A második ének is azok közé tartozik, amit már többen és bővültebb változatban is kiadtak Bakos előtt is/1890/.

A fájdalmas szüz Máriához.

Üdvözlégy keserves fájdalmas szüz anyám,
Kinek a hegyes tőr szivét átjárta,
Majd leszakad szivünk fájdalmas szüz anya,
Mert szent fiad tartod szüz öledben halva.

Jaj, mily sok bus könnyek hullnak szemeidből,
Keserves fohászok jönnek szent szivedből,
Oh, van-e olyan sziv, aki most nem sirna,
Van-e olyan lélek, ki téged nem szánna.

Csak egy szent fiad volt, az is megöletett,
A magas keresztre is fölfeszítettett,
Oh sok édes anyák, akik engem láttok,
Ilyen nagy bánatban kérlek ne hagyjatok.

Oh, szomorú anya, de gyászba borultál,
A nagy árvaságra te is elmaradtál,
Az árva kenyeret te is megkóstoltad,
A szegény árváknak örömmel nyujtottad.

Ne sirjatok árvák, él még szüz anyátok,
Örömmel fordítja nagy szomoruságtok,
Kérünk, oh Mária, fájdalmas szüz anya,
Tekints ránk menyből tisztelő nyájadra. Amen.

- Marczali-i könyvnyomda. -

Mária születésének éneke

/Egyházi jóváhagyással/

Kiadja: Bakos János ~~M~~Esztegyén.

Mizsur Ádám könyvnyomdája, Marczli

A fenti hiányos füzetben történeti eseményekkel kapcsolatos énekeket találtunk, valamint búcsúzó, ~~vele~~mint köszöntő búcsúi éneket.

Az oltári szentség meggyalázása

Dicsértessék a Jézus és a szűz Mária,
A ki mostan jelen van, hallgasson szavamra,
Az oltári szentségről akarok szólni,
Hogy egy gonosz férfit meggyalázza.

Amerikai részen, Denver városban
Szent gyónáshoz nem járult, hamisan áldozott.
A február hónap 23-dikán,
A vasárnapi reggel 6-7 óra tájon.

A szombati éjben nem tudott aludni,
Egész éjjel álmában papokkal virgódott,
A harangszó hajnalban ismét föl költötte,
Azonnal fölkészült, elment a misére.

A többi hívőktől, amint látott úgy tett,
A szenteletvizbe belenyúlt, magáfa keresztet vet,
És emelvén belebbre, ottan letérdelt,
És a gonosz szándékban mélyen el is merült.

Megszólalt a csengetyű a szent áldozásra,
És a gonosz siet az oltár zsámolyhoz,
És a pap nem tudta, hogy ő meg sem is gyont,
Az ostájt neki adta, a nyelve lobogott.

Azonnal azt kiköpte és elfordult tőle,
Nyelvem összeégette, nem tudom mivan velem,

Vissza fordult, a pap felé, nyúl zsebjében,
Levorvert elővette, papot fejbe lőtte.

Oh, te csodák csodája, hogy nézted el eztet,
A gonosznak kezéből fegyvert ki nem vetted,
Oh, buzgó keresztények jól meghallgassátok,
Türelmes szent gyónást jól meg is tartsátok.

Boldogságás szüz anyám tekints le az égből,
Hogy a te szant fiadról meg emlékezessünk,
Most ez legyen mindnyájunk drágalátos ügye,
Dicsértessék a Jézus most és mindörökre,
Dicsértessék a Jézus most és mindörökkön. Ámen.

A fenti példák sok mindenre rámutatnak -mint látnifogjuk más esetekben is-, amelyek gyakori jellemzői a 19-20. századi istória- és énekszerzői tevékenységnek. Bicegő ritmusok, sánta rimek, és szótagszámok mellett sablonos sztereotip/egymástól lopott/ fordulatokkal, indokolatlanul a szövegstruktúrába beépített elemekkel stb. Kivétel természetesen itt is akad, még egy szerző esetében is, amikor is jobban sikerült poetikai formába sikerült önteni^e mondandóját, vagy alapul vett egy egyházi, avagy nevesebb szerző alkotását, vagy éppen egy "kiszemelt" dallam metrumához igazodva írta meg versét. A jószándék, természetesen -egyik esetben sem vonható kétségbe, bár egyik-másik éppen naiv valóságnak vélt csodát énekelt meg, másik megtörtént esetet vett alapul stb. Ezért is van az, hogy akár hallott, látott eseményről van szó, a megverselés gyengén sikerült. Ez még abban az esetben is fennál, ha az énekiró egy-egy szüzsét jeles énekszerzők alapján akar megformálni/pl. Orosz István, Varga Lajos és más művelt, alapos bibliai történeteket jól ismerő egyénékről van szó/. Legtöbbjük hibája az, hogy mindenáron "egyénieskedni" szerettek volna. -Jobbik eset az, amikor mások sikeres számaint közölve, maguk ráhúzták a szövegre azt az éneket, amit maguk is és a közönség is jól ismert/gyakran meg is adják "ad notam" jelzést.

Buzguzó ének szüz Máriától.

Oh, hiv lélek hogy indulsz el az áldott szüzanyától,
Könnyes szemmel és bus szívvvel távozoó oltárától,
Mert talán utolszor mostan elbucsuzol,
Az Isten szüz annyától.

Oh, Mária hogyan legyen tőled elbucsuzásom,
Fáj a szívem, könnyez szemem, hogy tetőled el kell válnom,
Mert talán.... stb.

Még egy kérést engedj oh szentséges szüz anyám,
Hogy többször is eljöhessek oltárodhoz vigyázz rám,
Ha eljön a végórám, jöjj el akkor én hozzám,
Oh szentséges szüz anyám.

De még egyszer rád tekintünk oltárodra fölnézünk,
Áldás nélkül ne eresszél, oh szüzanyám légy velünk,
Mert talán utolszor mostan el bucsuzunk,
A drága oltárodtól. Amen.

A Második énekként megadott szöveghez a Nyujtsd ki mennyből.. kezdetű éneket javasolja Bakos.

Üdvözlégý oh föld öröme Mária!
Árváidnak sgedelme, Mária!
Üdvözlégý ezerszer, mennyei szép viola!
Ki e szent helyen tündöklesz, Mária!
Angyalokkal örvendezhetsz, Mária!
Üdvözlégý... stb.

Ezen kisdéd kápolnában Mária,
Kivánkoztál e szent helyre, Mária!
Üdvözlégý... stb.

Az angyalok zengésével, Mária!
E szent helyen örvendeztél, Mária!
Üdv..... stb.

Most jöttünk el üdvözleni, Mária!
E szentképhez járulni, Mária... stb.

Mely örömmel, tekintünk rád, Mária!

Kérünk, vigasztald meg lelkünket, Mária

Üdv.....stb.

Köszöntünk titeket is szent angyalok,

Kik Máriával nagy zengéssel vigadtok!

Üdv.... stb.

Sok ezer kincsekre szived nyitottad,

M₁dön szüz méhedbe Jézust fogadtad.

Üdv..... stb

Árvák és özvegyek itt összejöttünk,

Hogy ált~~á~~lad mennyből áldást nyerjünk.

Üdv.... stb

Noha szent képedtől test szerint válunk,

De lélekben holtig nálad maradunk.

Üdv.... stb.

Zokognak az özvegyek és árvák,

K₁eservökben szent nevedet kiáltják.

Üdv.... stb.

Teh~~át~~ búcsut veszűnt tőled oh szent hely,

Szüz anyánk, ne bocsáss áldás nélkül el.

Üdv.... stb.

Ne nézd édes anyánk sok bűneinket,

Fordítsd reánk még egyszer szemeid~~Et~~,

Üdvözlégy ezerszer, mennyei szép viola!

-

Egy hiányos füzetben talált ének a Bakos-féle kiadványból

Mária születése éneke.

Dallama: Mária tekints le ránk mennyből.

Mária szerelmes szüz anya,

Kinek látogatására összejöttünk mi ma.

Eljött a kisasszony szép napja,

Amely napon született a szép szüz Mária.

Szent Anna megszülte Máriát,

A megtérő bűnösnek kegyes szószólóját.

Szent Anna a szép szüz Máriát,

Most ölébe helyeztette az ő drága lányát.

Mária messze földről jöttünk,

A te drága képed előtt most buskőnyet öntünk.

Köszöntsük a szép szüz Máriát,

Az egeknek királynéját, kinyitott rózsáját.

Szeptember nyolczadikára,

Mária születésének drága szép napjára.

Nyílt ma nekünk egy szép virág,

Kisasszony szép szüz Mária, szivünk téged áld.

Názáret felől van egy csillag,

Azt mutatja megszületett a szép szüz Mária.

Ébredj fel keresztény e szóra,

Megszületett Magyarország szent szüz királynéja.

Mária messze földről jöttünk,

Bánatvirág rózsájából koszorút készítsünk.

Harmat hull, hármat ütött az óra,

Ébredjen fel minden lélek ez aranyos szóra.

Szent Anna Máriát szoptatja,

Az ő drága kezeivel aztat ápolgatja.

Mária alszik szép csendesen,

Az aranyos bölcsőben hófehér köntösben.

Bölcsődre hogyha rátekintünk,

Könyeink is kicsordulnak a mi szemeinkből.

Mária álmában mosolyog,

Az angyalok seregével ott örül vigadoz.

Üdvözlégy kisasszony szép rózsza,

Te vagy szent Anna asszonynak aranyos magzatja.

Örvend ma az egész menyország,

Mert született égi anyánk szép szüz Mária.
Virágszál ki megszületté,
Gábrieltől égi hanggal meg is köszöntettél.
Jőjjetek árvák és özvegyek,
Kinek anyja szüz Mária, mostan itt kérjétek.
Mária messze földről jöttünk,
A te drága képed előtt mostan esedezünk.
Égből szállt bimbó vagy Mária,
Sok keserű bajainkban minket megvigasztal.
Özvegyek árvák is eljöttek,
Panaszukat itt lerakni szent szined elébe.
Hozták el bánatvirágokat,
Fogadjon el azoktól is kegyes szüz Mária.
Nincs nekik egyéb pártfogójuk,
Mint hogy te vagy szüz Mária kegyes szószólójuk.
Áldjad meg te bucsus népedet,
Aki szép nevednapjára ide elsiettek.
Fáj szívünk éretted szüz anyánk,
Oltárodon megláthatjuk anyai szent orczád.
Mária messze földről jöttünk,
Hogy imádság ésénekkal téged dicsérhessünk.
Hogyha eltávoznak képedtől,
Jőjj el, velünk édes anyánk legyél mi vezérünk.
Te vagy már kedves szép nefelejts,
Minket szent szüz édes anyánk soha el ne felejts.
Ez legyen énekünk vége,
Dicsértessék mindörökkön az ur Jézus nemve. Amen

Dallama: Egek királynéja szép szüz Mária...
Sümegei/csatkai/ szent helyen kik megjelentünk,
Szent Annát mindnyájan itt ma köszöntsük,
Mert ő szülte szüz Máriát mi örömünkre,
Szüz Mária lett a világ legdrágább kincse, drága szivedet.....
Oh szent Anna az Istentől nyertél kegyelmet./Sz. Mária megszálla a

Legujabb szent ének.

Szerk. és kiadja Bakos János Mesztegyőn.

Ny. Vitéz Kovácsfy, Marczali.

Ének Jézus szent szívéhez.

Jertek ide ur Jézusnak szent szíve imádói,
Akik szent szíve ünnepére összejöttünk imádni
Jézus isteni szent szíve fáradt lelkünk nyugvóhegye,
Én szívemet neked adom, óh szerelmes Jézusom.

Nézzetek csak az oltárra, milyen szépen tündöklök,
Mikor kedves gyermekei tiszta szívből köszöntik,
Jézus.... stb

Elfogad ő nagy örömet, szegényt és gazdagot,
Özvegy, árvát, bánatosat és egy árva magzatot,
Jézus.... stb.

Ne sirjatok, így vigasztal az a drága Jéhuska,
És tudom, hogy szíveteket nagy fájdalom borítja,
Jézus ... stb.

Édes Jézus, óh hallgasd meg a mi buzgó kérésünk,
Akik a földi életben sokat sirunk, szenvedünk.
Jézus... stb.

Mert te elttél édes Jézus szüz Mária magzatja,
Bünösöknek reménysége megtérők segítsége,
Jézus szíve én szerelmem, szent szívedbe rejts el engem,
Jézus drágalátos szíve légy a mi menedékünk.

Óh te gyönyörű szép rózsza szüz Mária magzatja,
E siralomnak völgyében minket el ne hagyj soha.
Édes Jézus, kérünk jójj légy a mi segítségünk
Szíved drága szent ünnepem az ur Jézus ma tartja.

Csókoljuk meg a Jézusnak drága áldott szent kezét,
Mert ő írja fel szívébe mindnyájunknak a nevét,

Jézus szíve oh el ne hagyj, végóránkban velünk maradj,
Es zárd a mi szívünket isteni szent nevedbe.

Harci ének.

~~/koronás madonna bal karján koronás Jézuska, jobbáiban diszpálea/~~

Irta: Bakos János, Mesztegyén.

(Ára darabonként 16 fillér. Utánnomás tilos.)

Harci ének.

Az Atyának Fiunak szentlélek Istennek,
 Így kezdem énekemet e szomoru évben.
 Az ezerkilencszáz tizennegyedik évben,
 Nagy szomorúság jött magyar nemzetünkre.
 A július hónapnak huszonhetedikén,
 Megjött már országunkba egy szomoru levél.
 Már megverték a dobot király parancsára,
 Mert ilyet még nem hallott senki a világban.
 Már meg rémült a népség a nagy riadásra,
 Hogy milyen nagy vészély jött e szép Magyarországra.
 A királynak parancsát nem szabad megvetni,
 Azért a csatába rögtön kellett menni.
 Sirtak a jó apák, sirtak a jó anyák,
 Sirtak velük együtt a sok apró árvák.
 Kedves szüleinek nyakába borulván,
 A jó Isten segéljen hozzájuk vissza már.
 Akkor a jó apa szive majd meghasad,
 Midőn nyakába borul négy kis árva.
 Ne hagyj itt bennünket kedves édes apánk,
 Ki keres kenyeret, ki visel gondot ránk.
 Ekkor a jó apa így szó hű párjához,
 És a négy kis árva apró családjához.
 Majd a szűz Mária fogék gondoskodni,
 Csak ne felejtkezsetek meg értünk Imádkozni.
 Öszekulcsolt kézzel kérjétek Máriát,
 Hogy kérje érettünk az ő édes fiát.
 Kérje majd érettünk ott a véres harcban,
 Hogy minket segéljen egykor épen haza.
 Most Isten veletek, nekem el kell menni,
 Mert a király parancsát nem szabad megszegni.
 Most már Isten veletek kedves hitves párom,
 Kérd a szűz Máriát segéljen hozzátok.
 Most meg a jó fiuk bucsuznak szülőktől,
 Attól a jó drága fölnevelőjüktől.
 Mostan Isten veletek kedves öreg szülők,
 A jó Isten legyen gondviselőtök.
 Ekkor a jó szülők majd össze roskadtak,
 Midőn a csatába elment a magzatja.
 És ha te elveszel a véres csatában,
 Ki keres kenyeret öreg napjainkban.
 Ígybszól a jó fiu az ő szülőjéhez,
 Az ő kedves drága fölnevelőjéhez.
 Tudom jó szüleim sokat siránkoztok,
 Ha én haza nem jövök a harcba elhalok
 Most ez legyen énekünknek utolsó vége,
 Micsértésék a Jézus drágalátos neve.

Harci ének.

Harcban levő kedves testvéreink,
 Gyászba borult egész Magyarország,
 Mind úgy sirtak a jó édes anyák,
 Mikor vitték csatába a fiát.
 Sok jó édes anya siratgatja fiát,
 A másik meg kedves unokáját,
 A kis árva az ő édes apját, A bus özvegy az ő kedves párját.

Azért kik elvesznek a véres csatában,
Szomorú füzfa lesz annak keresztfája.

Szűz Mária te légy bizyonysága,
Dicső menyben kegyes szószólója.

Ne siránkozzatok szegény apák anyák,
Kiknek fia a harcban meghalt már,
Te bus özvegy te se siránkozz már,
Hogy elveszett a kedves párod már.

Akik már elvesztek a véres csatában,
Gyászos koporsójuk a véres ruhájuk,
A vértanu mennyben bizyonysága,
A szűz Mária legyen pártfogója.

"Edves szüleim jobb ha minket nem láttok,
Nagy bánatokban majd elájulnátok,
Milyen szomorú itt a mi halálunk,
Mikor haszontalan egy gödörben vagyunk.

Jobb ne szültél volna e világra,
Ez idegen földre a golyó számára,
Gyászos hideg-ágyunk hideg hó teteje,
Gyászos szemfödőjük a véres köpenyeg.

Kedves messzelevő jó apák és anyák,
Ránk sem gondoltok most e végső órán.

Nem a hidegágyon van a mi halálunk,
Anem mint vadakat úgy lődöznek agyon.

"A nem találkozunk e földi életben,
"Ajd találkozunk tán a magas égben,

Jozafát völgyében örök diúságban,
Jézussal vigadjunk a nagy örömeinkben.

A keseredett szomorú szívű özvegyek árvák siró
panaszéneke a boldogságos szűz Máriához
Mártirok asszonya, egek királynéja.

"Mint a záporosó a magas egekből,
Ugy hullnak a könnyek árvák szemeiből,
Árvának könnyei hulljatok, hulljatok,
A bus özvegyekkel zokogva sirjatok.
"Szegényk özvegy árva sirhat keservesen,
Nincs ki megölelje, csókolja szívesen,
Sirva eszik árva és özvegy kenyerét,
Nincs ki eszendesítse bus szíve keservét.

Az egyik árvának nincsen édes atyja,
A másiknak nincsen édes szülő anyja,
"A harmadiknak meg sem atyja sem anyja,
A szegény özvegynek nincsen életpárja.

Bármeekre keresse szülőit az árva,
Többé őket soha, jaj föl nem találja,
Mert a temetőbe a sírok sorába,
"Nyugszik az özvegyek, árvák boldogsága.

Özvegyen és árván ritka az az eset,
"A szerencse fogjon ő velük jobb kezet,
Árvaság özvegység, jaj de nagy fájdalom,
Halálos holtiglan bánat siralom.

Sirjatok özvegyek, zokogjatok árvák,
"Sirajtatok úgy sem könnyörül a világ,
Rég elhullott a ti örömtök rózsája
Temetőben nyugszik sirona fejfája.

Fájdalom, siralom az árva özvegység,
Halálos holtiglan bánat, keserűség.
Aranyból legyen is gyöngy a himzett ágya,
Csak azt mondják neki, szegény özvegy árva.

Hallgassa meg minden jószívű keresztény,
 Amit elénekélek, ez mind biztos tény,
 Nem is volt nem is lesz, óh, de nem is lehet,
 Aki annyit sirna mint az árva özvegy.
 Fájdalom siralom az árva özvegység,
 Halálos holtiglan bánat, keserűség,
 Lakhat palotában, járhat az biborba,
 Bus gerlével sirhat, nyöghet egy bokorba.
 Özvegynek, árvánál siró panaszhangján,
 A kék égen még a fényes nap is megáll
 A szelid holdnak is halvány orcája,
 Ő is busan tekint az özvegy árvára.

Ujabb ének a háboruról.
 Dallama: Mária, Mária hajnali csillag.

Áldja meg az Isten azt az édes anyát,
 Aki katonának nevelte a fiát.
 Husz évig nevelte világ pompájával,
 Husz év után pedig öltözteti gyászba.
 Életem áldozom a magyar nemzetért,
 Véreimet kiontom szép magyar hazámért,
 Ne félj Magyarország vigyáz az Isten rád.
 Ellenség kezébe nem adja e hazát.
 /a további strófák hiányzanak e füzetből, de lásd az előzőt/.

A Harcú énekek hangvételéből nyomban elénk tárulkozik a világháborús életérzés minden keserősége, a család és haza iránt érzett aggodalom. Ezekben az énekfajtákban azonban gyakran csendül föl a korra jellemző, ~~álhazafiasságra nevelt, vagy éppen félrevezetett egyes néprétegek~~ már-már az irredentizmus hangja. Ezek csak részben az iskolai oktatás hatásainak eredményei, inkább a vezető rétegek hatalomféltéséből eredő propagandának következményei, aminek többen "ideológiai áldozatai" lettek, de még szomorúbb tény a tragikus áldozat, ami sok ezer magyar életének elvesztését jelentette. Ebben a sokhatású légkörben a néptömegek nemigen ismerték ki magukat, miksem tudván az egyszerű nép gyermeke a politikai zürzavar valós hátteréről, lelkében kavargott a valóság rémisztő irtózata, a kétségbeesés okozta félelem, s ebben az állapotban egyedüli menedéket az ima, a Szűzanya menedéke, Krisztus és a szentek segítségével reménykedő hit jelentette.

A hazafiak és háborús énekek c. fejezetünkben erről többféle anyagot olvashatunk. - Bakos János-féle közlés azonban más fajta szempontból is érdekel bennünket. Nem lehet ugyan semmiféle folklorosztikai kategóriába beskatulyázni, mégis megfigyelhetjük rajta a keservesek, panaszdalok, de a lakodalmi búcsúztatók hangját, valamint a kései krónikás-istóriás előadói modorát is. Így az egész, mintegy balladás dal emlékét idézi. A századforduló után keletkezett énekek és imák között alig találunk olyanokat, amelyekben ne lenne említés az özvegyekről, árvákról, a szegényekről, elesettekről stb. Ez a hang csendül fel Bakos egyes énekeiben, de az alább közlendő imákban is.

Beköszöntő ima a boldogságos szűz Máriához

Százezerszer köszöntünk tégedet oh szentséges szűz Mária, szentkuti templomnak ékes csillaga, szép lilioma.... Itt térdelnek velünk együtt a szegény elmaradott bus szívű árvák és özvegyek... tőled várják fájó szívöknek vigasztalását. Oh árvák, özvegyek édes anyja Isten után csak te vagy vigasztalójuk...." stb.

Da Hasonló aggódó, könyörgő hang zendül Bakos "Bucsuzó Imájából is.

Isten hozzád csodákkal tündöklő szentséges szűz Mária... Oh mily szomorú a szivünk és lelkünk, hogy e kedves helyet itt kell hagynunk... oh mi édes volt itt szent szined előtt térdelnünk, hol pártfogásodért könyörögve szent áldásodba részesültünk... fogadd áldozatul hálakönnyeinket... add ránk anyai szent áldásodat mielőtt eltávoznánk... stb. /Nyomatott Mizersur Ádám könyvnyomdájában, 1907. Marczali/.

E résznél is, de egyéb műfajainknál is többször teszünk említést arról az istóriás "fogásról", hogy a régi históriások által használatos, invokatív jellegű formulákat-néha szó szerinti- átvettek énekszerzőink. Ezt számtalan változatban meglettük mind a somogyi énekszerzőink, mind más jeles szövegírók, kántorok, egyházfiak alkotásai-ban. Itt csupán Bakost említem, akinek a lent közölt különböző témákat feldolgozó anyagában meglettük az említett istóriás hangnevet. Ezek a bevezető sorok, strófák, mintha a középkori históriák, Tinódi-ak, Szép Históriák lelket-szellemet felrázó hangjainak utórezgése lennének; nem feladatunk, hogy a históriás-istóriás szerzemények közti többé évszázados kontinuitást történetiségében és műfajilag elemezzük, csupán Bizonyos hasonlóságokra és összefüggések halvány emlékére utaltunk, valamint rámutattunk röviden e formák vallásos népénekeinkben való szerepeltetésének érdekességére és hatásos alkalmazására. E szempontból is érdemes ráfigyelni Bakos által közölt 3 énekre, ill. azok első versszakaira; Uj-fehértói csodatörténet, az Ének a Máriapócsi kép sirásáról, s A kővé vált büszke legény éneke című "történeti énekeire", melyeknek teljes szövegét egymásután tettük.

ÉNEK A MÁRIAPÓCSI SZÜZ
MÁRIA KÉP SIRALMAIRÓL.

~~/a négytornyu templom fölött a pócsi Mária-képet angyalok tartják/~~

Kiadja Bakos János, Mésztegye.

Mint az isteni szeretet szívébe öntötte, úgy akarja másban is fölgerjeszteni ezen szent szavakat: Dicsértessék az Ur Jézus Krisztus.

Egyházi jóváhagyás.

Utánnymás tilos.

Ének a Máriapócsi kép sirásáról

Dicsértessék Jézus és a szűz Mária,
A ki most jelen van hallgasson szavamra,
Ijak és öregek, árvák és özvegyek,
Hallgassátok meg ezt, a mit eléneklek.
Máriapócson van egy drágalátos kép,
A kihez mindég jár a buzgó bucsus nép,
Ezerkilencszázöt december havában,
A harmadik napján hat-hét óra tájban.

A csodálatos kép vérkönyt hullajtott,
A nép csodájára de nagyot mutatott,
Azt mindenki látta, a ki csak jelen volt,
Szent Fiát siratta mert mindég azt bántjuk.

Mária szerelme, mily nagy emberekhez,
A szent Fiát kéri, hogy bocsájtson most meg,
Az ő szent képére teremtett bennünket,
Drága szent színétől ne tegyen messze el.

Zöldelővirágszál oh szép szűz Mária,
Tehozzád kiáltunk egek nagy asszonya,
Jaj mert nagy bűnösök vagyunk e világon,
Kérjük szent Fiadat égi trónusában.

Mária szűz anyám hallgasd meg kérésünk,
A kik messze földről tehozzád eljöttünk,
Könyörgéseinket hallgasd meg szűz anyám,
A mi bűneinkért soha meg ne utálj.

Ez arany oltáron van a drága szent kép,
Mely Máriapócson e csoda most történt,
De sok özvegy, árva elsietett oda,
A vércsöp könyeit szedegetik ottan.

Most hát értsük meg, hogy mi dolog lehet,
Térjünk meg igazán mert az Isten büntet,
A sulyos ostorát mi reánk ereszti,
Több féle sok csapást mi reánk ki küldi.

Mert a drága képre jött egy nagy vizsgálat,
Ezen szép nagy csodát igazságra hozott,
Mert a drága könnyek sós véresek voltak,
A vizsgáló urak bele is nyugodtak.

Mefelejts ibolya szép szűz Mária,
Szünjék meg sirásod, elmúlt Fiad kinja,
A Magyarországot szent István rád bizta,
Te légy mindnyájunknak a jó édes anyja.

Elhervadok mint a le is tördelt virág,
Azért folyamodnak szomorúak hozzád,
Összönteni jöttünk gyász könnyed törülni,
Fehér selyem kendőt elejbéd letenni.

Ne sirj, ne sirj szent szűz nagy a te érdemed,
Jaj talán mi vagyunk oka fájdalmidnak,
Mert ezután szent szűz hallgassunk szavadra,
Tudjuk, hogy a Jézus vérét kiontotta.

Messze szárnyal lelkem Isten szent trónjához,
Máriapócsi szüz kegyes oltárához,
Jertek velem oda boruljunk le térdre,
Siró szemmel nézzünk a drága szent képre.

Mert az Isten anyja a szép szüz Mária,
Könnyeit ereszti gyermekét sajnálja,
A csodálatos kép mely ott találtadott,
Csak az Isten tudja honnét is szállhatott.

Már akkor is sirt ő gyász könnyet hullajtott,
De most szintén selyem zsebkendőre hullott,
Oh jertek özvegyek, árvák hát én velem,
Mert értünk hullajtott sok véres könnyeket.

Mert látja Istennek büntető ostorát,
Mi van már eresztve reánk a sok csapás,
Előre hirt adott láthatja mindenki,
E csoda esetet csakis ő teheti.

Mária, Mária kérjed szent Fiadat,
Nyerjél Ur Jézustól kegyes bocsánatot,
Árvák és özvegyek jertek ti kérjétek,
A kegyes szent szüzet ti engeszteljétek,

Jaj, kedves gyermekim így szól szüz Mária,
Jaj lesz mindnyátoknak, könnyeim siratja,
Hirt hoztam a mennyből aztat láthatjátok,
Mecsordult könnyeim ti bizonyítsátok.

De ha meg nem tértek engem szomorgattok,
Isteni szent Fiamat megostorozzátok,
Oh szomorú anya ne hullasd könnyedet,
Inkább neked adjuk szívünket, lelkünket. Amen.

Beköszöntő ének a kegyelem anyjához.

Köszönteni jöttünk a szép szüz Máriát,
Szent angyalok áldott királyné asszonyát,
Oh Mária Jézus anyja,

Csodatevő szép tündöklő szüz Mária
Köszönteni jöttünk téged szent trónodba.

Alig vártuk anyánk, hogy hozzád juthassunk,
Drága szent képedet megkérthessük,
Oh eljöttünk szent szüz kérünk,
Kérjed Istent, szent Fiadat mi érettünk,

Hogy bicsájtson mindnyájunknak kik vétettünk.
Nézd mily sok tisztelőid itt vannak,
A szent képed előtt örömkönnyet sirnak,
Jertek árvák és özvegyek,

A szent szüznek trónja előtt térdeljétek,
A szívbeli fohásztokat rebegjétek.

Tekints ránk trónodról édes anyánk,
Mennyországban levő nagy pártonánk,
Oh Mária Jézus anyja,

Esedezz a bucsus népért szeht trónodban,
Hogy többször is eljöhessen látásodra.

Oh mily forrón szeressünk tégedet,
Szeresd szüz Mária a te hiveidet,

Oh Mária Jézus anyja,
Csodatevő szép tündöklő szüz Mária,

Köszönteni jöttünk téged szent trónodba.

Oh szép szüz Mária itt most arra kérünk,
Bucsu járásunkban csak te légy vezérünk,
Menned bizunk el sem hagyunk,

Szüz karodon a kis Jézust vígan áldjuk,
Hogy hallgassa meg kérésünk, jaj de várjuk.

Mert tebenned bizunk a meddig csak élünk,
Mária szüz anyánk légy mindenkor velünk,

Arra kérünk te légy velünk,
Fájós szívvel itt előtted zengedezünk,
És hogy egykor veled mennyben örvendhessünk.

Mária ének.

Nóta: Mint a szomjas szarvas siet a forrásra.

Panaszomat néked Mária jelentem,!
 Midőn boldogtalan életem tekintem,
 Sir, zokog szívem,
 Nem szólhat nyelvem
 Élőknek könyvébe nincs fölírva nevem.
 Anyai malaszttal ha te nem táplálnál,
 Mint csecsemőt tejjel ha nem tartanál,
 Elvesztem volna,
 Pokolnak kinja
 Engemet már régen megemésztett volna.
 Ezerszer áldassál oh irgalmas szent szüz!
 te hivednek a pokolbéli tűz,
 Nem árthat épen,
 Mert mindenképen
 Könyörögsz értünk szent Fiadnál mennyben.
 A te hiv szolgálid és hiv szolgálóid!
 Szent zászlóid alatt kik voltak bajnokid,
 Orized őket,
 mint tieidet
 El nem hagyod a te hü tisztelőidet.
 Boldog és szerencsés ki téged naponkét,
 Dicséretmondással magasztal örökkén,
 Soha nem vessz el,
 Ki téged tisztel
 Mert könyörögsz értünk Ur Jézusnál mennyben.
 Oh te Isten után egyetlen reményünk
 Anyámnak magadat akkor mutasd kérem,
 Ha elközelget
 A végső órám
 Irgalmas szemekkel kérlek fordulj hozzám.
 Azért lábaidhoz Mária borulok!
 Mint egy szegény koldus kegyelmet koldulok,
 Kérlek meg ne vess,
 Mert lelke sebes
 Légy hozzám Mária könyörületes.
 Az én lelke holtig szomorú lesz nagyon,
 De te benned mégis reménységem vagyok,
 Palástod alá
 Fogadj Mária,
 El nem hagysz jól tudom oh malasztnak anyja.
 Rebegő nyelvemnek hallgass meg szólását,
 Meglángyult szívemnek tekintsd zokogását,
 Mária mennyben
 Ezt mondja minden
 Üdvözlégy Mária mindörökkön. Amen.

Nyomatott Mizsur Ádám könyvnyomdájában, Marczali, 1907.

Legujabb
Fehértói
csodatörténet.

/átszúrt szívű Szüzanya képe/

Kiadja: Bakos János Mesztergnyén.

Uj-fehértói csodatörténet.

Dallama: Óh nyország szép

Dicsértessék a Jézus és a szüz Mária
Motsan aki jelen van halgasson szavamra,
Ifjak és Öregek, árvák és özvegyek,
Hallgassátok meg ezt, amit eléneklek.

E drága szép kis ének szól az, Mariáról
Csuka Zsuzsa hajadonnak a látásáról,
Szabolcs megyében van Uj-fehértó község
Melynek egy kis tájához járul a sok népség.

Uj-fehértó határban egyik árok partján
Virágzó szép bodzafa tele van aggatva,
Virág koszorúval, drága szent képekkel,
Bucsurra járnak hozzá Istenfélő népek.

Mert ezen bodzafánál meg jelent Mária
Hófehér szép ruhával, fényes koronával,
Ottan kéri fiát a drága Jézuskát
Hogy bocsáson meg nekünk, adjon^{ránk} szent áldást.

Csuka Zsuzsa hajadon tizenkét éves volt
Református vallású ácsmester leány volt,
Hirdeti esküvel hittel tanúsítja,
Meg halok érte anyám még sem hagylak soha.

Az érdekes barna leány így ad jelenséget:
Kapálásról jöttem ma, a tanyáról délelőtt,
Gyermek sírját hallottam úgy mentem oda
Mintha a föld alól jött volna a szép szózat.

De nem láttam semmit egy pár lépést tettem,
A szép bodzafa alatt pólyát pillantott meg
Keserű lapulevéllal letakarva
Felvettem hogy kibontsam, megnézni akartam.

Egybe szózat jött hozzám tedd le mert bűnös vagy
Nem vagy méltó hogy az én szentséges fiamat

Karjaidra vegyed és úgy csókolgassad,
Térjatek meg mindnyájan úgy lesz irgalmatok.

Hanem, térj meg igazán imádkozzál büjtölj
jelek lesznek az égen, látja minden ember,
Pünkösöd napján este volt egy szép jelenet
Az a drága fényesség aztat jelentette.

Eleinte nem láttam senki anyját ottan.
Egy fényes koronájú asszonyt láttam,
A bodzafa alatt térdfejemre rogytam,
Te vagy drága szűz anyám akit most itt láttam.

Amire én felkeltem eltűnka szép asszony
Ezt a jó hirt hallottam, boldog vagy leányom,
Jöjj el ide leányom hat órákor mindég,
Imádkozzál érettem és a szent fiamért.

Nyiregyházi szent atya a leányomnak ígérte
Azon drága szép helyre kápolnát épített,
Járuljanak hozzá a sok bucsus népek,
Tiszteljétek szűz Máriát és az ő szent fiát.

Ó ti gyarló bűnösök kérlek a Jézusra
Tegyétek nagy fogadást igaz bűnbánatra,
Möst ez legyen nekünk énekünknek vége
Dicsértessék a Jézus drágalátos neve,
Tisztelet adassék a szűz Máriának
Az Ur Jézus Kriszts szentséges anyjának.

Kisasszonyi vagyis Mária születése éneke.
Dallama: Mária tekints le ránk mennyből.

Mária szerelmes szűz anya
Kinek látogatására jöttünk mi ma
Eljött a kisasszony szép napja,
Amely napon megszületett a szép szűz Mária.
Szent Anna megszülte Máriát
A megtérő bűnösöknek kegyes szószólóját
Szent Anna a szép szűz Máriát
Most ölébe helyeztette az ő drága lányát.
Mária messze földről jöttünk
A te drága képed előtt most bus könyvet öntünk
Köszöntsük a szép szűz Máriát
Az egeknek királynéját kinyitott rózsáját.

Szeptembernek nyolczadikára
 Mária születésének drága szép napjára,
 Nyílt ma nekünk egy szép virág
 Kisasszony szép szüz Mária szívünk tégedet áld.
 Názárot fölött van egy csillag
 Azt mutatja megszületett a szép szüz Mária
 Ébredj föl keresztény e szóra
 Megszületett Magyarország szent szüz királynéja.
 Mária messze földről jöttünk
 Bánat-virág rózsájából koszorút készítsünk
 Hármat hul hármat ütött az óra,
 Ébredjen föl minden lélek ez aranyos szóra.
 Szent Anna Máriát szoptatja,
 Az ő drága kezeivel aztat ápogatja.
 Mária alszik szép csendesen,
 Az aranyos bölcsőben hófehér köntösben.
 Bölcsődre hogyha rátekintünk,
 Könyeink is kicsordulnak a mi szemeinkből.
 Mária álmában mosolyog,
 Az angyalok seregével ott örül, vigadoz.
 Üdvözég kisasszony szép rózsza,
 Te vagy szent Anna asszonynak aranyos magzatja.
 Örvend ma az egész mennyország
 Mert született égi anyánk szép szüz Mária.
 Virágszál aki megszületettél
 Gabrieltől égi hanggal meg is köszöntöttél.
 Jőjjetek árvák és özvegyek
 Kinek anya szüz Mária, mostan itt kérjétek.
 Mária messze földről jöttünk,
 A te drága képed előtt mostan esedezünk,
 Égből szált bimbó vagy Mária
 Sok keserű bajainkban minket megvigasztalás.
 Özvegyek árvák is eljöttek
 Panaszukat itt lerakni szent szined elébe
 Hoztak el bánatvirágokat
 Fogadjon el azoktól is kegyes szüz Mária
 Nincs nekik egyéb pártfogójuk
 Mint hogy te vagy szüz Mária kegyes szószólójuk.

Áldjad meg te bucsus népedet
 Akik szép neved napjára ide elsiettek
 Fáj szívünk éretted szüz anyánk
 Oltárodon megláthatjuk anyai szent orczád.
 Mária messze földről jöttünk
 Hogy imádság és énekkel téged dicsérhessünk
 Hogyha eltávoztunk képedtől
 Jőjj elvelünk édes anyánk legyél mi vezérünk.
 Te vagy már kedves szép nefelejts
 Ez legyen é~~x~~nekünknek vége
 Dicsértessék mind örökkön az ur Jézus neve Amen.

-
 Az özvegyek és árvák keserve.
 Dalla:Isten veled kegyhely stb.

Szüz Mária,tekints le az égből,
 Nézd a könnyet,mi hull a szemekből,
 Zokog a bus özvegy és az árva,
 Mert a bánat szívükbe van zárva,
 Oh ne hagyd el őket szüz Mária,
 Szomoru árváknak édes anyja.
 Gyászba borult az özvegy élete,
 Zokogva jár a temető kertbe,
 Sirva borul férje gyászantjára,
 Szive majd meghasad fájdalmába... stb.
 Midőn zápor könnyeit kisírta,
 Busan tér a temetőből vissza;
 De szívében megújul a bánat,
 Mert látja az atyátlan árvákat... stb.
 Nincs szomorúbb az árva élethél,
 Jaj mert nincs több édes anya egynél,
 Ha ezt az egyet is elvesztette,
 Ráborul a fájdalom tengere... stb.
 Nagy a világ,sem hossza,sem vége,
 De az árva nem lel nyugót benne
 Zokogva sir a zárt ajtók mellett,
 De nem talál könyörülő szívet... stb.
 Jajszvakkal keresi szülőjét,
 Ki oly forrón szerette gyermekét,
 Jaj!de azok a szerető szívek
 Sir ölében meghalva pihennek... stb.

Kimegy a gyásztemető kertbe,
 Odaviszi szívének keserve,
 Zokogva leroskad a sirdombra,
 Mint ősszel a hervadó fák lombja. ..stb.

Kelj fel szülöm!-igy szól fájdalmában,
 Kelj fel árvád gyászos jajszavára.
 Csak még egyszer karodat kitárjad,
 Öleld meg szomorú bús árvádat... stb.

Vagy bocsás el engem is hozzád,
 Had csókolhassam meg hideg ontzád.
 És ha melléd legyűszom a sirba,
 Bús gyermeked nem lesz többé árva... stb.

Ja, de csüendes, jaj néma a sir,
 Nem halja meg az árvát bárhogy sir,
 Hiába ömlenek a lángkönyek,
 Nem adja vissza a jó szülőket... stb.

Ánde az vigasztlajon titeket,
 Hogy halál nélkül nincs örök élet.
 Azt mondja egy égi biztató szó;
 Hogy a menynek útja a koporsó.... stb.

A mennyország boldogságnak háza,
 Ahol nem jut ~~seny~~ki árvaságra,
 A mily keserű itt az elválás,
 Oly édes lesz ott a viszontlátás.
 Oh ne~~x~~ hagyd el őket szűz Mária,
 Szomorú árváknak édes anyja!

Nyomatott Mizsur Ádám könyvnyomdájában, Marczali.

A meglöpött szobor
vagy az acirealei boldogs.szüz Mária
legujabb csodatette.

A nép számára írta: Bakos János, Mesztegnyén.
Nyom. Mizsur Ádám gyorsajtóján Marczaliban.

A kővé vált büszke legény éneke.

Dallama: a három árva éneke.

Dicsértessék a Jézus drágalátos neve,
Mostan aki jelen van, hallgasson most ide,
Ifjak és öregek, árvák és özvegyek,
Halgassátok meg ezt, amit el éneklek:

Olasz országban történt e rémséges csoda,
Februárnak havában bucsu alkalommal,
E hó más napjára gyertyaszentelő lett,
Azon az első bucsu meg ünnepeltetett.

Az az első nagy bucsu emlékeztet lesz,
Segítő szüz Mária nagy csodát ott jöött,
Acirealea városa térségén,
E csodát megmutatta, hogy ő mindeddig él.

Máriának a szobrát vitték körmanátben,
Husz lépés távolságra meg is áltak vele,
Csókolták Máriát ahol csak lehetett,
Adjon szüz Mária örök üdvösséget.

És tovább elindultak Mária szobrával,
A buzgó zarándokok indultak utána,
Mária szüz anyám, akik jelen vagyunk,
Mutasd meg segítséged, könyörülj mirajtunk!

Harmadik megállásnál történt ez a csoda,
Egy büszke ficzkó legény Máriát csókolta,
Csókot rakott rája, de hamis volt a csók,
Szüz Mária nyakából gyémántot kirabolt.

Istentelen gonosz volt ez a ficzkó legény,
Római katolikus hitet nem ismervén,
Az ő hitvallása evangélikus volt
Szüz Máriát nem hitte, ez már nagy dolog volt.
Amint vitték Máriát, gyémánt nem ragyogott,
Szent atya is megdöbbenett hogy hová lett onnét
Bevitték Mária segítő nagy szobrát
A templomban már ott áll a drága trónusán.....

/a foszladozó füzet 3-6 oldalig hiányos/

Ezt a gyenge férc-éneket csupán az első strófa kedvéért közöltük
elsősorban, de talán azt is érzékelheti az olvasó, hogy a 19-~~20~~.szá-
zadi ének-és versírók azonnal reagáltak a valós, vagy hallott ese-
ményekre. A csodákkal és általunk "ál-csodáknak" nevezett problema-
tkával bővebben foglalkozunk más fejezetünkben. De figyeljük meg
egy szintén Bakos által közölt "rémtörténetre" /erről is bővebbanya-
got közlünk majd külön fejezetben/.

Mária születésének éneke.

Kisasszonyunk Mária,
Üdvöztőnk szent anyja,
Könyörögj érettünk!
-Egyházi jóváhagyással-

Kiadja Bakos János Mesztegnyén.
Mizsur Ádám Könyvnyomdája, Marczali.

Az oltári szentség meggyalázása.

Dicsértessék a Jézus és a szüz Mária,
Aki mostan jelen van, hallgasson szavamra.

Az oltári szentségről akarok szólni,
Hogy egy gonosz férfiú aztat meggyalázta.

Amerikai részen Denever városban
Szent gyónáshoz nem járult, hamisan áldozott.

A február hónap 23-dikán,
A vasárnapi reggel 6-~~7~~ óra tájon.
A szombati éjben nem tudott aludni,
Egész éjjel álmában papokkal virgódott.
A harangszó hajnalban ismét föl költötte,
Azonnal fölkészült el ment a misére.
A többi hívőktől amint látott úgy tett,
A szenteltvizbe belenyult, magára keresztet vet.
És elmenvén belebbre ottan letérdepelt,
És a gonosz szándékban mélyen el is merült.
Megszóllalt a csengetyű a szent áldozásra,
És a gonosz csak siet az oltár zsámolyhoz.
És a pap ez nem tudta, hogy ő meg nem is gyont,
Az ostyát neki adta, a nyelve lobogott.
Azonnal azt kiköpte és elfordult tőle,
Nyelvem összeégette, nem tudom mi van velem.
Vissza fordult a pap felé, nyúl zsebjében,
Levorvert elővette, papot fejbe lőtte.
Oh te csodák csodája, hogy nézted el eztet,
A gonosznak kezéből fegyvert ki nem vetted.
Oh buzgó keresztények jól meghallgassátok,
Töredelmes szent gyónást jól meg is tartsátok.
Boldogságos szűz anyám, tekints le az égből,
Hogy a te szent fisdéről meg emlékezhessünk.
Most ez legyen mindnyájunk drágalátos ügye,
Dicsértessék a Jézus most és mindörökké,
Dicsértessék a Jézus most és mindörökkén, Amen.

Magyarország védasszonya
éneke.

Kiadja:

Bakos János Mésztegyőn.

Egyházmegyei jóváhagyással.

(Ára darabonként 40 fillér.)

--

Szent ének.

Dallama: Mária, Mária hajnal szép csillag.

Csodákkal tündöklő hatalmas szüz anya,

Tehozzád sietünk egek királynéja.

Messze földről jöttünk e drága szent helyre,

Könnyeszeminket fügesszük az égre.

E drága szent hajlék megtelt a hívőkkel,

Oltárodnál sirnak szomorú szivekkel.

Mária, Mária tehozzád sietünk,

Kérjed az ur Jézust szent fiadat értünk.

Jaj, ki nem mondhatjuk jajjos panaszunkat,

Mert az örök világ kinez mindnyájunkat.

Mária, Mária messze földről jöttünk,

A te oltárodra könnyeket öntözünk.

Az édes Atyának csak az a panasza,

Büszke, kevély fia őtet nem karolja.

Szüzek liloma, angyalok asszonya,

Sok keserü könnyek hullnak oltárodra.

Szálljatok le hozzánk fényes szent angyalok,

Apák könnyeiből fonjatok koszorút.

Vigyétek az égbe, az Isten elébe,

Hogy ott örvendjenek a szentek körében.

Mária.... stb.

A te oltárodra bus könnyet öntözünk.

Ti szomoru árvák összetett kezekkel,

Keservesen sirtok elbágyadt szivekkel.

Ütött néktek sokszor a szomoru óra,

Nem vagytok már méltól édes anya szóra.

Itt van édes Anyja, itt van a reménységtek,

enyország ajtaját mind kinyitja néktek.

Ahol nincs fájdalom, nincsen szomorúság,

Mert örökké tart a mennyei boldogság.

Oh ti gyászba borult szomoru özvegyek,

A szép szüz Mária örvendez köztetek.

Bus üzvegy könnyetek gyöngyvirággá válnak,

Az Isten trónjáig, az égekig szállnak.

Számotokra léssen fényes koronátok,
Csak a mindenhatót buzgón imádjátok.

Mária.... stb.

A te oltárodra bus könnyet öntözünk.

Hát ti szegény anyák könnytől ázott arccal,

Máriához szóltok elnémult szavakkal.

Azt rebegi gyászban elnémult szívetek,

Hogy a szűz Mária legyen tiveletek.

Mária... stb.

Bánatkönnyeinkből koszorut kötöttünk,

Szentséges nevedet magasztalja lelünk,

Engedd égi Anyánk, veled örvendhessünk.

Engedd édes Jézus, hogy ~~x~~így is legyenek,

A szent Angyalokkal Alleluját zengjek.

Dicsértessék Jézus Krisztus drága neve,

Zengje velünk minden lezárt néma nyelve.

Hol vagy én szerelmes Jézus Krisztusom.

Oh szomorúságnak gyászos órája,

Meghasad a szívem nagy bánatjába,

Jaj, mert szent fiamat már megölték,

A magas keresztre feszítették.

Reszketnek tagjaim, jaj, nem állhatok,

Mennyei angyalok, jertek fogjatok,

Nincsen a ki engem vigasztalna,

Mert a vigasztalóm meg van halva.

Oh jaj, hova legyek szomoru Anya,

Mert már most jutottam nagy árvaságra;

Nem tudom, mit tegyek bánatomban,

Szerelmes szent fiam meg van halva.

Szánjatok meg engem kedves hiveim,

Kik ide jöttek hiv tisztelőim,

Látjátok ölembe szent fiamat,

Fájdalommal teljes magzatomat.

Zápor módra hullnak reá könnyeim,

Nem szűnnek meg az én nagy keserveim,

Az ő sok ~~s~~beit csókolgatni,

Bágyadt karjaimmal ápolgatni.

Istenem! ezt aki nem is reméltem,

Oh szomoru Anya, gyengén neveltem,

Jaj most halva fekszik az ölembe,

Nincs örömöm tovább az életbe.

Szomoruan ütött nékem az óra,

Hova legyek szegény elmaradt árva,

Oron V. szepencsye

Jaj de gyászba vagyok én Mária,
Hegyes tőr a szívem átaljárta.

Ti kesergő árvák velem sirjatok,
Én is árva vagyok, oh el ne hagyjatok!
Jaj tudom, hogy fáj a ti szívetek,
Kik az árvaságban részt vettetek,
Velem együtt jertek, majd vigasztalást,
Találunk Jézusnál szent üdvöt, áldást.
Ő bus szíveteket vigasztalja,
Bűnösöket magához fogadja.

Áldott szent nevedért kérlek, szent fiam,
Tekints kegyes szemmel e társaságra,
Kik köszöntésemre ide jöttek,
Mennyországban együtt örvendjenek.
Nagyfájdalmu szent szüz! köszönjük neked,
Hozzánk megmutaott kegyességedet,
Hogy fájdalmas képed megláthattuk,
Mennyben egy bokorban veled álljunk.

Dala: Szent Anna, szent Anna.

Orbán J. 1942.

Oh szomoru árvák, kesergő özvegyek,
A kiknek bánattal tele van szívetek,
Jertek velem együtt a szüz Máriához,
A szomoru szívek vigasztalójához.

Reménységünk úgy is csak őbenne van,
Isten után, mert ő szeret minket nagyon,
Nem hagy ő el senkit, el nem hagyott soha,
Hisz a szüz Mária nem mostoha anya.

Óh, jaj, az árváknak, a bus özvegyeknek,
Nincsen pártfogójuk ^{földön} szegényeknek
Éjjel nappal sinak, hol senki sem látja,
Mily sokat szenvednek, csak az Isten tudja.
Sokat szenvednek a szegény özvegy árvák,
A kiknek nem kéne, még azok is bánják,
Jaj, Istenem miért teremtettél árvát,
Minek vetted el az édes atyját és anyját.

Zárták volna inkább őket a gyász sirba,
Hogy ne jutottak volna nagy árvaságra;
Jaj, mert csak az tudja, mi az árvák sorsa,
A ki az árva kenyeret megkóstolja.

Istenem, Istenem, de gyász az életünk,
Önnyekkel öntözik naponta kenyerünk,

Nincs semmi örömük nekik e világban,
 Ja de csakis árva az a szegény árva.
 Szemeit nem meri senkire se vetni,
 Félt az árva, hogy ki fogják nevetni;
 Ha mások vigadnak, ő meg szomorkodik,
 A szűz Máriához eként fohászkodik,
 Ékints az árvákhoz oh szűz Mária,
 Vigasztald meg őket Ur Jézus szent Anyja.
 Keserű a pohár, teli van örömmel,
 Az árváknak szive nagy keserőséggel.

Vigasztald meg a bus árva özvegyeket,
 Óh derítsd öröme keserőségüket,
 Te tudod Mária, mi az árvák sorsa,
 Jaj de keserű annak minden falatja.

Áldó karjaidra terjeszd ki Mária,
 Hadd vigadjon tőle a bus özvegy és árva,
 Arcukról töröld le a bánat könnyeit,
 Egykor élvezhessék a menny örömeit.

Nagy dicsőség legyen a szentháromságnak,
 Mennye s földön lévő örök uraságnak,
 Tisztelet adassék a szűz Máriának,
 Az árvák, özvegyek vigasztalójának. Amen.

Máriához való fohász.

Itt van már a szent hely, itt van már az oltár,
 Ahol égi Anyánk minket örömmel vár.
 Mária szűz Anyám ne hagyj el bennünket,
 Védjed meg a hazát magyar nemzetünket.
 Százezerszer köszönt téged e sereg,
 Örömök közt zengi szent üdvözlőket,
 Jobb karón nyugszik az Isten ---
 A szerető szivek orvoslója s a többi.
 Oh jőjjetek ide, mert itt van az a kéz,
 Mert fájdalmatokat meggyógyítani kész.
 Jőjjön ide minden elhagyatott árva,
 Itt az édes anya, nincs szive bezárva.
 Máshol nem találtok enyhülést és vigaszt,
 Ki megvigasztalná, temető tölti azt.
 Itt az édes anya aranytrónusán ül,
 Mégis aki kéri, mindenkin könyörül.
 Mi is azért jöttünk tehozzád messzről,
 Agy szent áldást reánk mennyei székedből.
 Szívünket, lelkünket ajándékkul hoztuk
 Mennyei örömmel neked át is adjuk.

Fáradozásunkat együtt is fogadd el,
Karodon tündöklő fiadnak ajáld fel.

Ajáld azokat is akik el nem jöhettek,
De akik elküldték lelki érzelmüket.

És most szent zsámolod elébe borulunk,
Néked bemutatjuk örömünk, bánatunk.

Istennek szent anyja könyörögj érettünk,
Fiad igéjére, hogy méltók lehessünk.

- -

Bakos Istóriás irásai nem egyenértékűek, különösen gyengék a csodáknak vélt eseményekről, rémtörténetekről írott strófái. Néhány énekének több versszakát el is hagytuk, részben poétikai könnyű fajsulya miatt, másrészt egyéb tévedései és hiányosságai miatt is, mert közlésükkel sértenők a különböző egyházak valóban jószándékú és tiszteletreméltó ökonomikus törekvéseit.

A ponyvakiadványok kiadójával, a szerzőséggel, átvétellel kapcsolatos hangoztatott megjegyzéseinkkel kapcsolatban ime éppen Bakos János egyik nyomtatványa is jó példa. Uí. a későbbi füzetek között több olyan vegyes tartalmú anyagot találunk, amelyekről pontosan tudjuk, hogy ki a szerző; így a Magyarország védasszonya ének című nyomtatványának 2. és 3. énekét Orosz István szerezte/Óh szomorúságnak gyászos órája... ill. Óh szomorú árvák, kesergő özvegyek... kezdetüekről van szó elsősorban/, amit könnyen meg lehet állapítani ama régiverselőszokásból, hogy a strófák első betűjét lefelé lefelé olvasva, a szerző neve kiolvasható. Természetesen a szerzőnek ez a strófákban rejtett nevé sem Orosz István "találmánya", csupán ő is alkalmazta/a somogyi szerzőkkel szemben, akik nemigen éltek ezzel a költői "fogással"/.